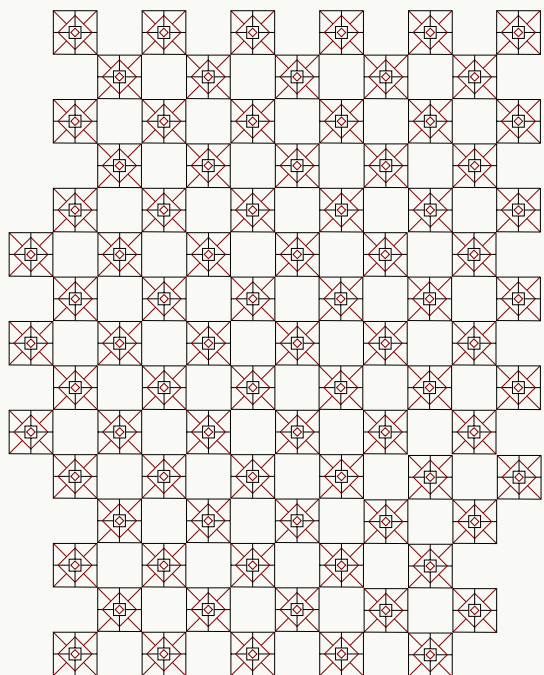

Retro **SPEKTIVE**

*Znanstvena revija za
zgodovinske in
sorodna področja*

VII/1

Retro **SPEKTIVE**

*Znanstvena revija za
zgodovinske in
sorodna področja*

Glasilo Združenja za promocijo kulturne dediščine,
raziskav in novih tehnologij – Retrospektive

Mednarodni uredniški odbor: dr. Peter Mikša (SI) (odgovorni urednik),
dr. Kornelija Ajlec (SI) (glavna urednica),
dr. Maja Vehar (SI) (tehnična urednica),
Žiga Smolič (SI) (tehnični urednik),
dr. Bojan Balkovec (SI),
dr. Matija Zorn (SI),
dr. Petra Testen (SI),
dr. Božo Repe (SI),
dr. Yoshitome Kota (JP),
dr. Sanja Petrović Todosijević (SRB),
dr. Slobodan Marković (SRB),
dr. Ivan Laković (MNE).

Strokovna sodelavka: mag. Ana Marija Lamut (SI)

Za znanstveno vsebino tekstov in točnost podatkov odgovarjajo avtorji. Prav tako morajo poskrbeti za avtorske pravice za objavljeno slikovno in drugo gradivo, v kolikor je to potrebno. Ponatis člankov in slik je mogoč samo z dovoljenjem uredništva in navedbo vira. Redakcija tega zvezka je bila zaključena 15. maja 2024.

Prevodi: FuroCat d. o. o.
Lektura: Aleksandra Repe in Maja Vehar
Naslovnica: Tjaša Krivec
Oblikovanje in oprema: Jure Štušek
Prelom in tisk: PODOBA d.o.o.,
Celjska cesta 7, SI-3250 Rogaška Slatina

Naklada: 100 izvodov

Cena izvoda: 20 €
Letna naročnina: 30 €

Izdaja: Združenje za promocijo kulturne dediščine,
raziskav in novih tehnologij – Retrospektive
Slovenska cesta 9b, SI-1000 Ljubljana, Slovenija

info@retrospektive-journal.org
www.retrospektive-journal.org

ISSN: 2630-3426 (tiskana izdaja)
2670-4013 (spletna izdaja)

Kazalo vsebine

Razprave 9

Usode uradnic in uradnikov po prvi svetovni vojni 11

Irena Selišnik

Organizacijski vidiki jugoslovanske udeležbe
v Unescovi akciji reševanja spomenikov stare Nubije
med letoma 1960 in 1964 41

Žiga Smolič, Jan Ciglencički

Boj za glagoljaško liturgijo v luči poročanja
avstrijskih namestnikov v Zadru med letoma 1902–1913 73

Sara Hajdinac

Hudičev ples. Nemška ofenziva na osvobojenem ozemlju
Žumberka in Bele krajine julija 1944 91

Božidar Flajšman

Odziv slovenskega časopisja na protestniško gibanje v Iranu
v letih 1978 in 1979 125

Fin Lucu Dražovič

Začetki osnovnošolskega izobraževanja v Rogaški Slatini 157

Patrick Pirš

Kontakti avtorjev 188

Retro **SPEKTIVE**

Razprave

Začetki osnovnošolskega izobraževanja v Rogaški Slatini

**The beginnings of primary education in Rogaška
Slatina**

Patrick Pirš

157

IZVLEČEK

Začetki osnovnošolskega izobraževanja v Rogaški Slatini. V prispevku je predstavljen kratek zgodovinski pregled šolstva v Rogaški Slatini, od začetkov, prve uradno ustanovljene osnovne šole, pa vse do danes oz. do izgraditve zadnjih osnovnih šol v tem kraju. Predstavljena je prva šola, imenovana Sveti Križ oz. Pri Svetem Križu, pa t. i. »nemška šola« oz. Schulverain šola, kasneje poimenovana Državna osnovna šola Rogaška Slatina, pa povojna Osnovna šola Borisa Kidriča – danes I. OŠ Rogaška Slatina in šola v Ratanski vasi, danes II. OŠ Rogaška Slatina. Poimenovanja in lokacije so se sčasoma spreminjale kot tudi namembnost in intenziteta šolanja.

Ključne besede

šolstvo, Rogaška Slatina, Sv. Križ, Državna osnovna šola Rogaška Slatina, OŠ Borisa Kidriča, JVIZ I. OŠ Rogaška Slatina

ABSTRACT

Beginnings of Primary Education in Rogaška Slatina. This article provides a brief historical overview of education in Rogaška Slatina, from its beginnings and the establishment of the first official primary school up to the present day, including the construction of the latest primary schools in the area. It features the first school, named Sveti Križ or Pri Svetem Križu, and the so-called »German School« or Schulverain School, later renamed the State Primary School of Rogaška Slatina. It also discusses the post-war Boris Kidrič Primary School—known today as the I. Primary School of Rogaška Slatina—and the school in Ratanska Vas, known today as the II. Primary School of Rogaška Slatina. The names and locations have changed over time, as have the purposes and intensity of the education provided.

Key words

education, Rogaška Slatina, Sv. Križ, State Primary School Rogaška Slatina, Boris Kidrič Primary School, JVIZ I. Primary School Rogaška Slatina

UVOD

Leta 1774 je Marija Terezija uvedla osnovnošolski zakon, imenovan Splošna šolska naredba¹. Ker vsebina pouka na osnovnošolski stopnji izobraževanja ni bila za vse enotna, je zakon predvideval ustanovitev treh vrst osnovnih šol. Najbolj preproste so bile enorazredne podeželske trivialke, v večjih mestih so bile bolj zahtevne večrazredne glavne šole, v glavnih deželnih mestih pa deželne vzorčne šole ali normalke, ki so predstavljale normo, po kateri so se ravnale vse druge osnovne šole v deželi. Prehod na izobraževanje na drugi stopnji je bil mogoč samo z glavnih šol in normalk, trivialke pa so bile namenjene samo za pismenost prebivalstva.² Druga reforma oz. drugi avstrijski osnovnošolski zakon, imenovan »Politična šolska ustava«, je bila sprejeta leta 1805.³ Na podlagi Politične šolske ustave je bil za izvajanje šolskih zakonov na območju svoje župnije zadolžen krajevni šolski nadzornik (župnik), na območju dekanije okrajni šolski nadzornik (dekan) in na območju škofije škofijski šolski nadzornik (kanonik škofijskega konzistorija), ki je o šolskih zadevah poročal najvišjemu državnemu uradu v deželi.⁴ Šole na osnovnošolski ravni izobraževanja so bile, kot ob uvedbi splošne šolske obveznosti, tri vrste: trivialke, glavne šole in normalke. Držalo se jih je ime »nemške šole.« Trivialne šole na podeželju so pogosto imenovali tudi župnijske šole ali šole na kmetih.⁵ Tretja šolska reforma je bila sprejeta 1869, ko so šole postale državne, država je tudi plačevala učitelje. Postale so neodvisni od duhovščine in učiteljice so postale enakopravne učiteljem.⁶ Tako kot vsake nove reforme, je imel tudi ta zakon dobre in slabe plati. Pomembno je vplival na kvaliteto osnovnošolske izobrazbe, saj je poskrbel za razširitev šolske mreže in povečan šolski obisk, s čimer je bila zmanjšana nepismenost prebivalstva. Ponovno pa so se pojavile težave pri vzdrževa-

---

1 Okoliš, Stane. *Zgodovina šolstva na Slovenskem*. Ljubljana: Slovenski šolski muzej, 2009, 41.

2 Okoliš, *Zgodovina šolstva*, 42.

3 Prav tam, 57.

4 Prav tam, 58.

5 Prav tam, 58.

6 Ciperle, Jože, Vovko, Andrej. *Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja*. Ljubljana: Slovenski šolski muzej, 1987, 61.

nju šol, saj so občine občutile preveliko materialno breme. To se je odražalo predvsem na pomanjkljivi opremljenosti šol in prenzikih plačah učiteljev.⁷

Ko je 1918 kraljevina Avstro-Ogrska razpadla, je na slovenskih tleh Kraljevine SHS še vedno veljal staroavstrijski šolski zakon, ki je povečini odpravil nemški učni jezik. Ohranila sta je struktura in organizacija šolskega sistema ter odnos do šole in učenja. Spremembo je doživel deželni šolski svet, ki so ga nadomestili z višjim šolskim svetom, kot najvišjo šolsko nadzorno oblast za našo šolstvo. Z razširjeno rabo slovenskega jezika kot učnega predmeta se je povečala jezikovna samozavest posameznika in celotne skupnosti.⁸ Leta 1829 je izšel Zakonom o narodnih šolah, ki je poenotil osnovno šolo v okviru Jugoslavije. Osnovna šola se je imenovala narodna šola in je bila razdeljena na štiriletno osnovno in štiriletno višjo narodno šolo.⁹ Višja narodna šola po navadi na podeželju ni imela rednega 7. in 8. razreda, ampak le pouk v zimskem času od novembra do marca, ki je bil nekakšen nadomestek za nekdanjo ponavljalno šolo. K osnovnemu šolstvu so spadali tudi otroški vrtci, šole za slabo razvite otroke, analfabetški tečajji, gospodinjске in gospodarske ter druge šole.¹⁰ Za ustanavljanje narodnih šol in nastavitve ter plačevanje učiteljev je skrbela država. Občine so morale za šole in šolske vrtove zagotoviti primerna zemljišča, krajevni šolski sveti pa zidati in vzdrževati šolska poslopja ter skrbeti za učila in opremo. Šole je bilo treba ustanoviti povsod tam, kjer je bilo v polmeru 4 km najmanj tri-deset, v težje dostopnih krajih pa dvajset šoloobveznih otrok. Na območjih, kjer je bilo manj otrok, je obstajala možnost ustanavljanja t. i. ambulantnih šol s skrčenim poukom.¹¹

Julija 1946 je temeljni zakon uvedel obvezno sedemletno šolanje, kar je pomenilo korak nazaj v osnovnem šolstvu. Ponovna uvedba osemletne

---

7 Ciperle in Vovko, *Šolstvo na Slovenskem*, 63.

8 Šverc, Alenka et al. *Slovensko šolstvo včeraj, danes, jutri*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, 2007, 48.

9 Okoliš, *Zgodovina šolstva*, 94.

10 Prav tam 94.

11 Prav tam, 95.

šolske obveznosti je bila uradno sprejeta z odlokom 8. oktobra 1953, ki je kodificiral obvezno šolanje od 7. do 15. leta starosti. Prva štiri leta so učenci svoje znanje pridobivali v nižjih razredih osnovne šole, nato pa so se lahko odločili za višje razrede osnovne šole, nižje gimnazije ali druge srednje šole.¹² Med letoma 1958 in 1962 je izšlo precej zakonov, ki so okrepili enotno osemletno osnovno šolo. S 1. oktobrom 1959 je osnovna šola postala enotna socialistična družbena ustanova. Število osnovnih šol se je zaradi prenehanega delovanja enorazrednih šol začelo počasi zmanjševati. V nastanku in razvoju so bile popolne osemletke in štiriletne podružnične osnovne šole. V naslednjih letih so izboljšali učno prakso in delovanje osnovnih šol. Začeli so z izvajanjem dopolnilnega pouka, podaljšanega bivanja, nova delovna mesta pa so zasedli šolski psihologi in socialni delavci ter nekoliko kasneje še pedagogi in logopedi.¹³

Pomemben mejnik v slovenski zgodovini predstavlja 25. junij 1991, dan, ko je Slovenija z uspešnim plebiscitom formalno postala samostojna država. Z neodvisnostjo so sledile temeljite spremembe na različnih področjih družbenega življenja, ki so korenito posegle tudi v šolstvo. Temeljita reorganizacija slovenskega šolskega sistema se je začela v letu 1995 in je zajela vse ravni vzgoje in izobraževanja. Najpomembnejša sprememba je bil nedvomno prehod iz osemletne osnovne šole v devetletni program. Novi zakon o osnovni šoli je bil sprejet 14. februarja 1996 v Državnem zboru. V Uradnem listu Republike Slovenije je zajetih 112. členov, ki vnašajo v šolski sistem številne novosti. V 105. členu je omenjeno postopno izvajanje programa devetletne osnovne šole. Predpisuje, da se lahko v šolskih letih 1998/1999, 1999/2000 in 2000/2001 vpelje na tistih osnovnih šolah, ki imajo zadostno število učencev in izpolnjujejo kadrovske, prostorske in druge pogoje ter imajo za izvajanje dopustitev ministra. V naslednjem šolskem letu pa morajo biti na vseh osnovnih šolah izpolnjeni pogoji za uvedbo

---

12 Ciperle in Vovko, *Šolstvo na Slovenskem*, 96–97.

13 Okoliš, *Zgodovina šolstva*, 120–121.

programa devetletne osnovne šole.¹⁴ V prvi razred so vstopili otroci, stari v povprečju 6 let. Učenci, ki so obiskovali 5. razred, so šolanje nadaljevali v 7., 8. in 9. razred. Šolanje so še vseeno zaključili v osmih letih.

Procesi, opisani v zgornjih vrsticah, so se dogodili tudi v Rogaški Slatini, za katero bodo v naslednjih straneh opisani začetki šolstva.

NA KRATKO O ROGAŠKI SLATINI

Rogaška Slatina je danes znano turistično mestno naselje v severovzhodnem delu Zgornjesotelskega gričevja. Geografsko ime kraja je povezano z bližnjim, vzhodno ležečim in starejšim mestom Rogatec, za katerega se v virih pojavljajo različna imena, kot na primer Roas, Rohats, Rogatez, Rohitsch idr.¹⁵ Prvo ime kraja je bilo Rohitscher Staurbrunn, kar je bilo nemško poimenovanje za Slatino pri Rogatcu, kjer so odkrili prvi vrellec mineralne vode. Na vedutnem zemljevidu Štajerske Georga Matthäusa Vischerja iz leta 1678 je levo od Rogatca prikazan vodni izvir s curkom, nad krajem pa piše *Rohitsche Saurbrunn*. Ime bi lahko torej prevedli v Slatina oz. zdravilni vrellec pri Rogatcu.¹⁶

Skozi zgodovino se je poimenovanje Rogaške Slatine močno spreminjalo; med imeni izstopa predvsem poimenovanje Sveti Križ, po cerkvi Sv. Križa, ki še danes stoji v Rogaški Slatini.

Danes se je uveljavilo prepričanje, da je vrelce odkril hrvaški ban grof Petar Zrinjski. Približno leta 1665 naj bi bil na lovu v okolici Rogaške Slatine, okoliški kmetje pa so mu priporočili pitje vode iz tamkajšnjega vrelca sredi gozda v bližini farne cerkve sv. Križa, ker je bolehal na jetrih. Ban je po pitju

---

14 Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanje (ZOFVI). (1996). Uradni list Republike Slovenije, št. 12. <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/1996-01-0570/zakon-o-osnovni-soli-zosn> (dostop: 16. 3. 2024).

15 Kladnik, Darinka. *Vsa slovenska mesta*. Ljubljana: ZIP - Zavod za intelektualno produkcijo, 2003. Str. 184.

16 Vardjan, Franc. *Rogaška Slatina: sprehod skozi čas (njene zgradbe in parki)*. Rogaška Slatina: Društvo prijateljev, 2004, 9.

vode čudežno ozdravel in obenem poskrbel za njen sloves.¹⁷ Priljubljena svetokriška voda je že ob koncu 17. stoletja postala prava prodajna uspešnica. Podobno kot dvorni zdravnik so tudi mnogi drugi zdravniki na Dunaju in drugod po cesarstvu začeli predpisovati svojim pacientom različne pitne kure (terapije pitja mineralne vode).¹⁸

Slika 1: Fotografija zdravilišča 1914. V ozadju sta vidni cerkvi sv. Križa (levo spodaj) in sv. Trojice (desno na hribu).

Vir: osebni arhiv Spomini so ostali ... 350 let Rogaške Slatine; Občina Rogaška Slatina, Javni zavod za turizem in kulturo Rogaška Slatina, Knjižnica Rogaška Slatina, Zbirateljsko društvo Rogaška Slatina

Za njen razvoj in sloves pa je najbolj pomemben začetek 19. stoletja. Leta 1803 je prišla voda oz. nje izviri v roke štajerskih deželnih stanov in bila do 1919 štajerska deželna last. V Rogaški Slatini so s posebnim uspehom zdravili: želodčne in črevesne bolezni, bolezni jeter in težave presnove,

17 Došler, Špela. »Zdravilišče Rogaška Slatina v krstnih matičnih knjigah župnije Sv. Križ (1860-1909)«. *Retrospektive*, 4/2-3 (2021), 184.

18 Mlacović, Dušan. *Prava rogaška: rogaške mineralne vode skozi čas*. Celje: Cetus, 1995, 13.

bolezni krvnega obtoka, ledvic in mehurja ter obolenja perifernih živcev. Glavne zdravilne oblike v zdravilišču so bile: ogljikovokisle, solne in smrekove kopeli; zdravilni vreli; posebna dietična kuhinja. V hidromehanični in elektroterapiji so nudili gostom razne kombinacije vodnih, parnih in električno vročih zračnih kopeli in masaže.¹⁹

Rogaška Slatina pa ni slovela samo kot zdravilišče, temveč tudi kot letovišče z lepo urejenimi nasadi in skrbno negovanimi zas gozdovi bližnje okolice. Za razvedrilo so bile plesne zabave, koncertna glasba, razne igre in prireditve, tenis in seveda pitje zdravilne mineralne vode v posebni dvorani. Število gostov je bilo tako v stalnem porastu.²⁰

Že omenjeni kraj oz. zaselek Sveti Križ leži jugozahodno od središča Rogaške Slatine. V kontekstu našega prispevka je ta kraj pomemben, ker je to lokacija prve šole, ki se je po lokaciji tudi poimenovala. A o tem malo kasneje v nadaljevanju. Po Svetem Križu so prvotno tudi določali geografsko lego zdravilnih vrelov in poimenovali vodo kot »svetokriško«.²¹ Ime je dobil po tamkajšnji cerkvi. Prvotna svetokriška župnijska cerkev (prvič omenjena leta 1304) je bila leta 1862 porušena, od njene opreme so se žal ohranile zgolj orgle in monštranca. V letih 1863–1866 je bila zgrajena nova, neoromanska cerkev, ki stoji še danes.²² Glede na to, da je kraj dobil ime po cerkvi, lahko upravičeno sklepamo, da na tem mestu pred tem ni bilo neke strnjene naselbine.²³ Prvotna pražupnija sv. Križ je pokrivala izredno prostran in precej hribovit svet. Proti vzhodu in jugu je meja od nekdaj tvorila reka Sotla. Od njenega izvira je meja potekala po vrhu Donačke gore, Plešivca in Boča, kjer je mejila na hočko in slivniško pražupnijo. Meja se je

---

19 Došler, »Zdravilišče Rogaška Slatina«, 185.

20 Kresal, France. »Zdraviliški turizem«, *Razvoj turizma v Sloveniji: zbornik referatov / 28. zborovanje slovenskih zgodovinarjev, Bled, 26.–28. 9. 1996*, ur. Rozman, Fran in Lazarevič, Žarko. Ljubljana: Zveza zgodovinskih društev Slovenije, 1996, 126–127.

21 Došler, »Zdravilišče Rogaška Slatina«, 186.

22 Povzeto po Režek, Adolf. *Rogaška Slatina : na starih slikah, fotografijah, zemljevidih, spomenikih in kozarcih*. Rogaška Slatina: Zdraviliški svet ali Celje: Celjski tisk, 1964.

23 Kovačič, Franc. *Nadžupnija Sv. Križa pri Rogaški Slatini: zgodovinski podatki*. Sv. Križ: Cerkveno društvo, 1914, 13.

nadaljevala zahodno prek Gabernika, kjer je mejila na konjiško pražupnijo, od tam pa po Poljčanskem grabnu do cerkvice sv. Rozalije, po potoku, ki teče pod sladkogorsko podružnico sv. Benedikta, naprej po Mestinjščici, med Zibiko in cerkvijo sv. Jerneja ter v jugovzhodni smeri po vrhu Rudnice proti Sotli. Na zahodni in južni strani sta bili njeni sosedi pražupniji Ponikva in Pilštanj.²⁴ Na ozemlju prastare svetokrižke župnije so torej današnje župnije: Rogatec, Sv. Rok ob Sotli, Sv. Florijan pod Bočem, Kostrivnica, Sv. Ema, Sv. Peter na Kristan Vrhu (včasih Medvedovem selu) in Zibika (deloma).²⁵

Ko so se v 18. stoletju odločili župnije razdeliti po dekanijah, so celotno rogaško okrožje razdelili na dve dekaniji:

- Rogatec, ki je obsegala župnije Rogatec, Sv. Rok, Sv. Florijan in Žetale in
- Sveti Križ z župnijami Sv. Križ, Kostrivnica, Sv. Ema, Sv. Urban, Sv. Peter na Kristan Vrhu in Sv. Anton v Stopercah.

Zaradi lažje uprave pa je lavantinska škofija v soglasju z deželno vlado 26. oktobra 1789 vse te župnije združila v eno dekanijo, s sedežem v Rogatcu.²⁶

ZAČETKI ŠOLSTVA V ROGAŠKI SLATINI OZ. SV. KRIŽU PRI ROGAŠKI SLATINI

Čeprav kronika datira letnico 1509, ki se omenja v povezavi s šolo na področju današnje Rogaške Slatine, pa redne in stalne šole tam ni bilo vse do začetka 19. stoletja.²⁷

---

24 Kovačič, *Nadžupnija Sv. Križa*, 15.

25 Došler, »Zdravilišče Rogaška Slatina«, 187.

26 Cvelfar, Bojan et al. »Patronat in razvoj cerkvene organizacije«, V: 700 letnica nadžupnije Sv. Križ. Rogaška Slatina: Nadžupnijski urad Sv. Križ, 2004, 10.

27 Sajko, Simona. »Krajevna kulturna zgodovina Rogaške Slatine.« Diplomsko delo, Filozofska fakulteta UM, 2009, 30.

Osnovna šola Sv. Križ

Prvo poročilo o šoli in pouku je vezano na kraj oz. župnijo Sv. Križ in je omenjeno v vizitacijskem poročilu goriškega nadškofa, ki je leta 1760 obiskal župnijo in v poročilu navedel tudi cerkovnika Jožefa Sustelica, ki je poučeval otroke v tej župniji. Prvi svetokriški učitelj je bil Jakob Skribe, doma iz Konjic. Leta 1800 je pri Svetem Križu prevzel cerkovniško in orglarsko službo. Med tednom je hodil pisarit v rogaško graščino. Leta 1805 je s pomočjo nadžupnika Stramcerja začel z izobraževanjem v šoli.²⁸

Prva javna trivialna šola je bila ustanovljena v poslopju, ki je bilo za silo urejeno iz konjskega hleva; ko pa so zgradili kaplanijo, je bila šola preseljena tja; zaradi vedno večjega števila otrok pa so kasneje za potrebe šole najeli večjo kmečko hišo Gregorja Drogenika, po domače Ježovskega. Ker najemnine niso redno plačevali, jih naj bi Drogenik večkrat z učiteljem vred nagnal v bukov gozd.²⁹

Prva leta je šolo obiskovalo od 40 do 50 dečkov. Ko so ljudje začeli ceniti šolski pouk, se je število povečevalo. Tako so leta 1822 pri cerkvi Sv. Križa zgradili enonadstropno poslopje z dvema velikima učilnicama, skupnim prostorom in stanovanjem za učitelja.³⁰ K stavbi so prispevali deželni šolski sklad in kmetje, ki so zastonj vozili. Takrat se je pouk začel 4. novembra in končal med 21. avgustom in 6. septembrom. Sklep šole je bil navadno zelo slovesen. Pridnim šolarjem so razdelili nagrade, kar je bilo učiteljem v čast in priznanje pred celim občinstvom.³¹ V stari šoli je prevladovala nemščina. Že leta 1845 je bilo lavantinsko knežškofijstvo naročilo, naj se v začetnih razredih poučuje v tistem jeziku, v katerem se v cerkvi pridiga.³²

---

28 Prav tam, 30.

29 Kovačič, *Nadžupnija Sv. Križa*, 37.

30 Prav tam, 37.

31 Kovačič, *Nadžupnija Sv. Križa*, 37.

32 Prav tam, 37.

Leta 1840 je bilo v šolskem okolišu 9 krajev s 140 hišami. Za šolo primer-
nih, sposobnih dečkov je bilo takrat 61, deklic 67, a šolo je obiskovalo le 57
dečkov in 53 deklic. V ponavljalni šoli je bilo 21 dečkov in 17 deklic, v nedeljski
šoli pa 12 dečkov in 19 deklic.³³

Glede dohodka je takrat učitelju več prinašala cerkvena kakor pa šolska
služba. Za vsakega učenca je dobil 48 kr. konvencijskega denarja.
Pomožnega učitelja si je moral sam plačevati. Učiteljev je bilo kar nekaj. Od
leta 1828 je skoraj 40 let pri Svetem Križu poučeval Mihael Hoisel.

Slika 2: Desno od cerkve Sv. Križa je stala šola Sveti Križ. Fotografija/
razglednica je nastala konec 19. stoletja oz. v začetku 20. stoletja.

Vir: arhiv Marko Karlin.

25. maja 1868 je izšla nova občna šolska postava. Glede na prejšnjo
šolsko postavo je obsegala dve pomembni spremembi: 1. pouk in vzgojo
prisvaja država sebi, cerkvi prepušča veronauk in verske vaje; 2. vpeljana

---

33 Prav tam, 37.

je splošna šolska obveznost, ki traja osem let. Poznejša postava je 2. maja 1883 dovolila otrokom kmetijskih in revnih staršev na deželi v 13. in 14. letu oprostitev v poletnem času.

V šolskem letu 1869/70 je šolo obiskovalo 306 otrok, pet let pozneje že 405. Šola je bila prepolna in leta 1874 so ugotovili, da je strop postal trhel in obstajala je nevarnost, da se poruši. Leta 1875 so sklenili pozidati nad staro šolo še eno nadstropje, ker so bili stranski zidovi dovolj močni. Delo si je izposloval Alojzij Madile, ki je postavil tudi že župnijsko cerkev. 20. septembra 1875 je mož pri stavbi svoje hiše nesrečno padel in bil na mestu mrtev. Delo na šoli se je zavleklo, zato so najeli dve sobi v restavraciji Jožefa Heinricke, danes Restavraciji Sonce.³⁴ Leta 1876 so bile sobe dovolj suhe, da se je v njih lahko začel pouk. Šolsko stavbo so tako uspešno dvignili za eno nadstropje, s čimer je šola pridobila nove učilnice in možnost za štirirazrednico.³⁵

Slika 3: Desno od cerkve Sv. Križa je stala štirirazredna osnovna šola Sveti Križ. Fotografija datira na prva desetletja 20. stoletja.

Vir: arhiv Robert Reich.

34 Prav tam., 38.

35 Prav tam., 38.

28. februarja 1877 je bila dovoljena štirirazrednica in s poučevanjem, učenjem otrok so bili 'zaposleni' štirje moški. Šolsko leto so vedno začeli s sveto mašo. Spoved za učence je bila štirikrat letno. V šolskem letu 1916/17 je bilo šoloobveznih otrok 731, šolo pa je obiskovalo 645 otrok. Iz tujih šolskih okolišev je v šolo prihajalo 10 otrok.

V času 2. svetovne vojne so Nemci slovenske šole zaprli, sežigali slovenske knjige in jih nadomestili z nemškimi. Pouk je med vojno sicer potekal dalje, vendar je bil nereden in v nemščini. Ko so Nemci prevzeli položaje, so bili slovenski učitelji, tako pri Sv. Križu kot na Slatini, odpuščeni iz službe. Izgnali so jih na Hrvaško in v Srbijo, med njimi tudi upravitelja križevske šole Miloša Verka in upravitelja slatinske šole Rudolfa Predana. Nadomestili so jih nemški učitelji.³⁶

Nemci so uničili vse, kar je bilo slovenskega. V šolo so uvedli nemški jezik in povsod prepovedali slovenskega, prav zato pa je bil pouk brez posebnega pomena, saj otroci nemškega jezika v večini niso poznali.³⁷

Slika 4: Izkaz iz nemške šole v Sv. Križu pri Rogaški Slatini – platnica in prva notranja stran.
Vir: Arhiv Irena Poharc.

36 Soldat, Snježana. »Župnija Sv. Križ pri Rogaški Slatini med leti 1900-1950.« Diplomsko delo, Pedagoška fakulteta UM, 2006, 45-46

37 Sajko, *Krajevna kulturna*. 33.

Kraj (naselje)	Število hiš	Oddaljenost v km	Število otrok	Nadmorska višina
Sv. Križ	24	0–2	19+20=39	230 m
Tržišče	42	0–3	28+27=55	230 m
Rajnkovec	25	1–3	11+12=23	230 m
Vinec	12	2–3	3+1=4	270 m
Pristavca	14	2–3	3+6=9	260 m
Nimno	28	5–6	3+2=5	250 m
Sv. Katarina	32	2–5	15+12=27	260 m
Brestovec	33	1–3	12+16=28	270 m
Sv. Mohor	36	3–5	4+8=12	290 m
Velike Rodne	48	0–3	34+25=59	280 m
Ceste	40	1–3	20+18=38	240 m
Plat	18	3–4	4+2=6	250 m
Gaberce	24	4–5	9+7=16	240 m
Topole	26	2–4	9+9=18	290 m
Tekačevo	30	3–4	10+7=17	250 m
Spodnje Sečovo	66	1–4	15+16=31	230 m
Tuncovec	18	3–4	7+3=10	240 m

Preglednica 1: Šolski okoliš Sv. Križa³⁸

38 Šolski list Mešane državne osnovne šole Sv. Križ. https://www.sistory.si/media/legacy/publikacije/23001-24000/23987/Solski_listi_Mapa_11_Sveti_Kriz.pdf (dostop: 18. 5. 2024), 5.

Šestrazredna državna mešana osnovna šola Rogaška Slatina (Deutsche schule)³⁹

Leta 1888 so v Rogaški Slatini s pomočjo nemškega Schulverena in drugih Nemcem na Spodnjem Štajerskem naklonjenih organizacij sezidali novo šolsko poslopje. Je pa šola zaradi določenih težav pri (ne)delitvi šolskega okoliša začela delovati šele novembra 1898.⁴⁰ Takrat so ustanovili otroški vrtec in odprli enorazredno nemško zasebno šolo. Vpisanih je bilo 23 dečkov in 25 deklic, večinoma Slovencev, ker Nemcev ni bilo veliko v kraju.⁴¹ Šola naj bi bila namenjena predvsem germanizaciji okolja, je pa tukaj treba dodati, da temu ni bilo čisto tako. V želji za nemškimi gosti in boljši poziciji v družbi so se namreč domačini, ki so delali v zdravilišču, pogosto izrazili za nemško govoreče in je cel okoliš deloval bolj nemški. Zapisi, ki bolj negativno opisujejo to šolo so večinoma nastali po drugi svetovni vojni, ko je bila naperjenost proti Nemcem velika. Po podatkih Leksikona skupnosti kraljestev in držav, zastopanih v svetu rajha, urejenega na podlagi rezultatov popisa iz 31. decembra 1900, je bilo takrat v občini Rogaška Slatina 88 hiš. Občina je imela 355 duš (164 moških in 191 žensk). 352 je bilo katoličanov, trije evangelisti. Za razumevanje obstoja te šole je najbolj pomembno, da se je takrat izreklo 304 prebivalcev za nemško govoreče, samo 29 za slovensko in 22 za drugo.

Po popisu iz leta 1910 je imela občina Zdravilišče Rogaška Slatina 110 hiš, 423 prebivalcev (199 moških in 224 žensk). Za nemško govoreče se jih je izreklo 353, za slovensko 39 in 31 za drugo.⁴²

V šolskem letu 1904/05 se je šola razširila v dvorazrednico. Prešla je v deželno upravo in postala javna šola. Leta 1907 se je izločila iz šolskega

---

39 Danes III. osnovna šola Rogaška Slatina, »na hribčku«

40 Šolska kronika osnovne šole I. v Rogaški Slatini (1898-1958), 4.

41 Prav tam, 4.

42 *Leksikon občin kraljestev in dežel zastopanih v državnem zboru. Leksikon občin za Štajersko (IV)*, C. kr. dvorna in drz. Tisk., 1905, 244-249.

okolija Sveti Križ, dobila je svoj lastni okoliš. 1909. se je razširila v trirazrednico in taka je ostala do ustanovitve prve Jugoslavije.⁴³

1900												
Pettau: Rohitsch.												
Bezirkshauptmannschaft, Gerichtsbzirk, Ortsgemeinde, Ortschaft	Arvid in Hektar	Ortsgemeinden, Ortschaften								Anstaltung mit Institutionen		
		Anwesende Bevölkerung			Konfession			Einsparenkasse für nicht römisch- katholische				
		männ- lich	weib- lich	un- bekannt	kath- olisch	pro- testant.	andere religiös.	keine	ja		nein	
11	Platz, Platz 1 Guberna, Guberna 2 Platz, Platz	256	132	128	967	967						
12	Hainkoveca, Hajkovec 1 Hainkovec, Hainkovec 2 Hainkoveca, Hainkovec 3 Vöetz, Vöetz	221	97	100	138	144						
13	Kochus, Sel., Sv. Rok 1 Fuboreta, Dobevo 2 Trifitschno, Trifitschno	1843	443	437	892	892						
14	Rohitsch, Rogatec	435	324	364	658	657						
15	Sauerbrunn Curost, Slatina Zdravilsko, auch Rohitsch Sauerbrunn, Slatina Rogaska	199	181	191	350	350						

Slika 5: Fotografija popisa iz leta 1900 za Rogatec in okolico.
Vir: arhiv Marko Karlin.

Slika 6: Razglednica »Nemške šole« oz. Deutsche schule, šole »na hribčku«. Fotografija datira na prelom 19. in 20. stoletja.

Vir: Marko Karlin.

43 Šolska kronika osnovne šole I. v Rogški Slatini (1898-1958). Str. 4.

Politični in vojni dogodki leta 1918 so močno vplivali na šolstvo v Rogaški Slatini. Deželna vlada Slovenije je 25. januarja 1919 v Ljubljani z razglasom spremenila nemško trirazrednico v slovensko štirirazrednico. Odstavili so nemške učitelje in namestili slovensko učiteljstvo. Vodja šole je bil Ivan Glinšek. Občina Rogaška Slatina je od »Schulvereina« odkupila šolo po pooblastilih ministrstva za trgovino in industrijo za pogojeno in določeno kupnino – 50.000 kron. Pogodbo so podpisali 19. marca 1920. V svoj šolski okoliš, iz šolskega okoliša Sveti Križ, je 25. januarja 1922 dobila Cerovec, Gradiški dol, Irje, Ločni dol, Nagonje in Ratansko vas.⁴⁴

V petrazrednico je bila šola razširjena 9. septembra 1920. 30. julija 1927 je bila po odloku ministrstva prosvete šola razširjena v šestrazrednico. Temu primerno so morali preurediti telovadnico. Novembra leta 1936 je bil ustanovljen pomožni oddelek za »nezadostno razvito in defektno deco«. ⁴⁵ Če se nemščina, ki je bila učni jezik v tej šoli vse do leta 1919 od takrat umaknila slovenščini, se je zadeva spet obrnila leta 1941.

Po napadu na Jugoslavijo in okupaciji slovenskega prostora je slovenska Štajerska pripadla nemškemu rajhu.⁴⁶ Že konec aprila 1941 so prevzeli Nemci in poiskali nove učitelje. Povsod so zatrli slovenski jezik in šola je postala (spet) nemška. Prepovedano je bilo govoriti slovensko; kdor se je pregrešil, je bil kaznovan.⁴⁷ Oktobra 1944 je bilo v Rogaški ustanovljeno kazensko taborišče »Straflager des Stelungbaues Bauabschnitt Untersteiermark«, za to so uporabili kar šolo.⁴⁸ Obdali so jo z žičnimi ovirami, od 4 do 6 metrov. Taborišče je bilo namenjeno osebam, ki so bile prisilno odrejene za kopanje jarkov, a so se čez čas izkazale za nezanosljive. Kasneje so jih zamenjali

---

44 Prav tam, 5.

45 Prav tam, 6.

46 Več o tem v Mikša, Peter in Zorn, Matija. *Življenje ob meji : Rogaška Slatina in Obsotelje kot jugovzhodna meja nemškega rajha (1941-1945)*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2020, 106. oz. Mikša, Peter in Zorn, Matija. *Obsotelje - jugovzhodna meja nemškega rajha (1941-1945)*. V: REPE, Božo (ur.). *Okupacijske meje v Sloveniji 1941-1945*. 1. izd. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2020. Str. 93-117.

47 Šolska kronika osnovne šole I. v Rogaški Slatini (1898-1958), 12.

48 Mikša in Zorn, *Življenje ob meji*, 89.

ujeti partizani in aktivisti OF. V šolskem poslopju je bilo tako od 300 do 400 kaznjencev.⁴⁹

Šolski pouk se je pred ustanovitvijo taborišča v šoli redno izvajal vse od 1. maja 1941 do 2. oktobra 1944. Mladina je bila brez pouka do januarja 1945, ko so šolo zopet obnovili, in sicer na novih lokacijah:

- 1. in 2. razred v hiši Narata I. v Ratanski vasi,
- 3. in 4. razred v Gostilni Prah v Ratanski vasi,
- 5. in 6. razred v Učiteljskem domu.⁵⁰

Ko je okupator 7. maja zapustil Rogaško Slatino, je bila šola v obupnem stanju. V nobeni učilnici ni bilo klopi, ampak le pogradi, na katerih so spali priporniki. Vsi šolski prostori so bili poškodovani. S pomočjo sedmih nemških ujetnikov so začeli odstranjevati pograde in žične ovire zunaj šole. 90 klopi so pripeljali nazaj iz začasnih učilnic, a je bilo samo nekaj uporabnih. S poukom so začeli 13. junija 1945, zaključek je bil 31. julija 1945. V šolo so se vrnili stari učitelji.⁵¹

Slika 7:

Današnja III. OŠ Rogaška Slatina (nekoč »nemška šola« oz. šola na hribčku) pred obnovo (1958)

Vir: Šolska kronika III. OŠ Rogaška Slatina (1941–1958).

Slika 8:

Današnja III. OŠ Rogaška Slatina.

Vir: Šolski list Šestrazredne državne mešane osnovne šole Rogaška Slatina

49 Prav tam, 89.

50 Šolska kronika III. OŠ v Rogaški Slatini (1941–1958, 17.

51 Prav tam, 17.

Preglednica 2 (na naslednji strani): Število učencev ob začetku šolskega leta⁵²

Preglednica 3: Šolski okoliš OŠ Rogaška Slatina⁵³

Ime vasi ali naselja	Število hišnih števil	Oddaljenost v km	Število šoloobveznih otrok	Nadmorska višina
Rogaška Slatina – zdravilišče	124	0–2	67	225–363
Cerovec	46	2–5	34	236–833
Irje	41	2–5	22	245–833
Negonje	63	3–7	32	245–716
Gradiški dol	7	3–4	4	245–307
Ratanska vas	41	2–4	28	245–320
Ločni dol	29	2–7,5	19	230–345

Združitev šole »na hribčku« in »svetokriške šole«

V šolskem letu 1950/51 sta se obe šoli združili. Ob koncu šolskega leta je razrede izdelalo 71,4 % otrok. V nižjo gimnazijo se jih je vpisalo 49. Po združitvi šol je šolski okoliš obsegal Rogaško Slatino, Sečovo, Ratansko vas in Brestovec. Šole so bile vsako leto nadzorovane z inšpekcijo. Do 30. aprila 1952 je šola pripadala okraju Poljčane. Od tega dne bivši šmarski okraj pripada okraju Celje – okolica.⁵⁴

52 Prav tam, izpis iz vsakega leta, 22-123.

53 Šolski list Šestrazredne državne mešane osnovne šole Rogaška Slatina. https://www.sistory.si/media/legacy/publikacije/23001-24000/23967/Solski_listi_Mapa_11_Rogaska_Slatina.pdf (dostop: 18. 5. 2024), 5.

54 Šolski list Šestrazredne, 77.

Preglednica 2:
Število učencev ob začetku šolskega leta

šolsko leto	razred						skupaj	mlečna kuhinja
	pomožni	1.	2.	3.	4.	5.		
1944/45		21+17=38	25+29=54	29+33=62	23+32=55		209	
1945/46				120+123			243	0
1946/47	12+9=21	15+17=45	a 45, b 32	22+22=44	14+14=28	15+25=40	/	0
1947/48	10+5=15	19+21=40	33+18=51	26+25=51	19+25=44	24+19=43	/	0
1948/49	8+5=13	20+30=50	24+18=42	32+16=48	17+21=38	21+19=40	/	70
1949/50	7+4=11	22+30=52	20+29=49	21+21=42	28+16=44	10+14=24	/	do 31. 12.
1950/51	9+4=13	a, b, c 71+65=136	a, b 50+53=103	a, b 47+47=94	a, b 51+48=99	/	/	nad 100

šolsko leto	razred						skupaj	mlečna kuhinja
	1. pomožni	2.	3.	4.	5.	6.		
1951/52	12+5=17 a, b 62+78=140	a, b 59+64=123	a, b 51+58=109	a, b 49+52=101	/	/	490	/
1952/53	/	a, b 48+71=119	a, b, c 73+58=111	a, b, c 54+54=108	/	/	490	/
1953/54	/	a, b, c 58+53=111	a, b, c 59+71=130	a, b, c 73+65=138	/	/	489	/
1954/55	/	a, b, c 55+57=112	a, b, c 49+56=105	a, b, c 62+67=129	/	/	457	108
1955/56	/	a, b, c 52+48=100	a, b, c 68+42=110	a, b, c 53+62=115	/	/	436	54/108
1956/57	/	a, b, c 58+52=100	a, b, c 56+56=112	a, b, c 60+49=109	/	/	418	300

V šolskem letu 1953/54 je bilo 12 oddelkov v šestih učilnicah. V poslo-
pju osnovne šole so gostovali še trije razredi vajenske šole in en kmetijsko
gospodarski oddelek. Učenci 1. in 2. razreda so začeli s poukom ob 12.00,
otroci iz vajeniškega in kmetijsko gospodarskega oddelka pa so začeli ob
14.30. Od 31. oktobra do 10. novembra 1954 je zdravnica odredila zaprtje
šole zaradi epidemije mumpsa, vendar se je bolezen še dalje širila. Poleg
tega so se razširili še gripa, oslovski kašelj in ošpice. Od 4. do 13. februarja
1956 je bil pouk po odločbi OLV Celje prekinjen zaradi hude zime. Od 1.
januarja 1956 je v šolski proračun prišel tudi denar za učiteljske plače. Do
takrat so bile plače učiteljev prispevek občinskega ljudskega odbora.⁵⁵

Od 8. do 12. oktobra 1957 je bila šola zaradi močne epidemije gripe
zaprta. V tem letu so uvedli osemletno osnovno šolo. V šolskem letu 1957/58
je bil zgrajen nov vodovod iz Poljčan do steklarne. Boljšo oskrbo z vodo je
dobil ožji urbanistični krog Rogaške Slatine. V kleti šole je bilo stanovanje za
snažilke, ki so ga spremenili v mlečno kuhinjo. Ker je bila prostorska stiska,
so v njo namestili en 2. razred. 14. marca 1958 so se ob 20.00 vdrla tla pred
straniščem v prvem nadstropju. Po ugotovitvah gradbenega inšpektorja iz
Celja so tramovi popolnoma strohneli. Nekaj dni ni bilo pouka, ker so morali
delavci z lesenimi drogovi podprti strop v pritličju. Kljub neprijetnosti nes-
reče je bila ta dobrodošla; oblastni forumi so takoj pristopili k razširitvi in
popravitvi šole. Projektanti šole niso računali na veliko število učencev in
konstrukcija stropov je bila šibka, ker so bila v nadstropju projektirana sta-
novanja za učitelje. Ena izmed idej razširitve je bila preureditev stanovanja
upravitelja v učilnico. Načrti prizidka so se tako kar nekajkrat spremenili.
Roki za dovršitev so bili: za adaptacijo 30. september 1958, dozidavo učil-
nic 1. december 1958 in dokončno ureditev 1. maj 1959. Prednost je imel
domač izvajalec »Umetni kamen«, SGP sploh ni poslal svojega predloga.
Gradbena dela so se začela junija 1958.⁵⁶

V osemletni osnovni šoli je bila ureditev takšna: učenci v prvih treh razre-
dih – nižja stopnja, 4. in 5. razred – srednja, prehodna stopnja, 6., 7. in 8.

---

55 Šolska kronika III. OŠ v Rogaški Slatini (1941-1958), 112.

56 Prav tam, 138.

razred – višja stopnja. To je omogočalo prehod v gimnazijo, na učiteljsiše, v medicinske šole, ekonomske srednje šole, razne strokovne šole ...

Dosedanji šoli sta se reorganizirali in si razdelili šolski okoliš:

- Osnovna šola I: Rogaška Slatina, Tekačevo, Ratanska vas, Topole, Zgornje in Spodnje Negenje, Male Rodne, Irje, Gradiški dol, Ločen dol, Cerovec pod Bočem in Zgornje Sečovo;
- Osnovna šola II: Spodnje Sečovo, Tuncovec, Tržišče, Zgornja in Spodnja Rjavica, Brestovec, Prnek, Rajnkovec, Pristavica, Nimno, Kamence, Ceste, Nezbiše, Velike Rodne in Plat.⁵⁷

Enakomerno so porazdelili med šolami tudi učitelje. Ravnatelj Osnovne šole I je bil Vlado Birsar, ravnatelj Osnovne šole II pa Rudolf Godicl. Na začetku je vladala zmeda med ljudmi. Primanjkovalo je učiteljev. Morali so poučevati na dveh šolah. Treba je bilo spreminiti učne načrte, tudi učbenikov ni bilo.⁵⁸

Slika 9: Zapis števila učencev iz leta 1957, ko se je začela osemletka (začetek šolskega leta).
Vir: Šolska kronika III. OŠ Rogaška Slatina (1941–1958). Str. 144

Število stanje je bilo:

I.) Oš na začetku šolskega leta:

I. razred:	27 dečk.	in	34 dekl.	=	61 otrok
II. a "	: 23 "	"	15 "	=	38 "
II. b "	: 14 "	"	12 "	=	26 "
III. a "	: 19 "	"	13 "	=	32 "
III. b "	: 14 "	"	16 "	=	30 "
IV. a "	: 16 "	"	14 "	=	30 "
IV. b "	: 20 "	"	13 "	=	33 "
V. a "	: 16 "	"	16 "	=	32 "
V. b "	: 22 "	"	13 "	=	35 "
VI. a "	: 15 "	"	23 "	=	38 "
VI. b "	: 18 "	"	20 "	=	38 "
VII. "	: 18 "	"	26 "	=	44 "
VIII. "	: 18 "	"	17 "	=	35 "
Skupaj:	240 dečk.	in	235 dekl.	=	475 otrok

57 Prav tam, 142.

58 Prav tam, 143.

Postavitev OŠ Borisa Kidriča in gradnja šole v Ratanski vasi

Ob stari telovadnici so zgradili novo šolo. Novo zgrajena osnovna šola Borisa Kidriča⁵⁹ Rogaška Slatina (šolska zgradba), ki ji je ravnateljeval g. Vlado Birska, je odprla vrata svojim učencem jeseni leta 1970. Svojemu namenu je bila uradno predana v mesecu novembru. V 5. razred osemletke so prišli učenci iz OŠ Kostrivnica, OŠ Sveti Florijan (kombiniran pouk), šole pri Sv. Križu (1.–4. razred) in nižje gimnazije (5.–8. razred) ter »šole na hribčku.«

Po otvoritvi nove centralne OŠ Borisa Kidriča ni več delovala šola pri Sv. Križu, kasneje so jo porušili.

Slika 10: JVIŽ I. OŠ Rogaška Slatina (marec 1981).

Vir: <http://www.1osrogaska.si/50-obletnica-i-os-rogaska-slatina/> (28. 4. 2024)

---

59 Šolo so poimenovali po Borisu Kidriču, enem od glavnih organizatorjev slovenskih partizanov slovenskega upora proti okupaciji, članu IO OF, prvem predsedniku Narodne vlade Slovenije ustanovljene v Ajdovščini 5. maja 1945 na slavnostni seji Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta (SNOS). Po letu 1946 je Kidrič opravljal funkcijo jugoslovanskega ministra za industrijo, kasneje pa postal predsednik planske komisije oz. zveznega gospodarskega sveta pri vladi FLRJ. Kidrič je v mladosti živel v Rogaški Slatini, njegov oče France Kidrič je izviral iz Ratanske vasi in imel hižo na Knežcu nad Sv. Križem.

V 80. letih je tudi ta postala pretesna za več kot 1000 otrok in zgradili so še eno šolo v Ratanski vasi. Načrt za izgradnjo šole v Ratanski vasi, ki je obsegal tri faze, je bil pripravljen leta 1979. Gradnja prve faze se je začela septembra 1980 in je trajala približno dve leti. Vključevala je 12 matičnih učilnic, pionirsko sobo, knjižnico, kuhinjo, sanitarije, zbornico, upravne prostore in zobno ambulanto. Druga faza je bila namenjena izgradnji povsem nove šolske telovadnice, ki so jo zaradi potreb krajevne skupnosti povečali v večnamensko športno dvorano, ki naj bi nudila izvedbo najrazličnejših vsebin – športnih, kulturnih in drugih. To so začeli graditi oktobra 1984, otvoritev s pestrim programom je bila 13. aprila 1986.⁶⁰ Z izgradnjo 12 specialnih učilnic za predmetno stopnjo, se je septembra 1985 začela tretja faza izgradnje, ki je trajala eno leto. S 1. septembrom 1986 so učenci v osemletni osnovni šoli prvič sedli v šolske klopi v dokončno dograjeni novi šoli. Svečana otvoritev je potekala 17. oktobra 1986.⁶¹

Skupščina občine Šmarje pri Jelšah na seji zboru združenega dela, zboru krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zboru, dne 17. 12. 1991 sprejela odlok o razdelitvi VIZ Šmarje pri Jelšah na javne zavode in ustanovitvi javnih zavodov v občini Šmarje pri Jelšah, kar objavijo v Uradnem listu 28. 12.1991:

- OŠ »Boris Kidrič« Rogaška Slatina preimenujejo v Vzgojno – izobraževalni zavod I. osnovna šola Rogaška Slatina, Kidričeva ulica št. 24
- OŠ Ratanska vas preimenujejo v Vzgojno – izobraževalni zavod II. osnovna šola Rogaška Slatina, Ulica Kozjanskega odreda št. 14
- OŠ »Bratov Simončič« Rogaška Slatina preimenujejo v Vzgojno – izobraževalni zavod III. osnovna šola Rogaška Slatina, Izletniška ulica št. 15.⁶²

---

60 Učenci so telovadnico zaradi problemov z ogrevanjem pričeli uporabljati v naslednjem šolskem letu 1986/1987

61 Šolska kronika I (1982/1983–1993/94), II. OŠ Rogaška Slatina

62 Uradni list 33/1991 1441. 2. in 3. člen. <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/1991-01-1441/odlok-o-razdelitvi-viz-smarje-pri-jelsah-na-javne-zavode-in-ustanovitvi-javnih-zavodov-v-obcini-smarje-pri-jelsah> (dostop: 14. 4. 2024).

Za šolstvo v Rogaški Slatini je bilo prelomno tudi leto 1994, ko je Občina Rogaška Slatina postala samostojna. V dobrih treh letih se je I. OŠ Rogaška Slatina razširila (večje število razredov), zazidana je bila tudi nova telovadnica, ki je postala večnamenska dvorana za potrebe šole in mesta. I. OŠ je z dvema adaptacijama v letih 1995 in 1997 tako pridobila devet novih, modernih učilnic ter leta 1998 novo telovadnico – Športno dvorano Janina. Šolo so v tem času vodile ga. Milica Libnik, ga. Dora Petovar in ga. Marta Pelko, od leta 2009 pa je njena ravnateljica ga. Anita Skale.⁶³

ZAKLJUČEK

V Rogaški Slatini danes delujejo tri osnovne šole. I. OŠ Rogaška Slatina, kjer je trenutno 384 učencev in 40 strokovnih delavcev, II. OŠ Rogaška Slatina, kjer je 569 učencev (s podružnicama Kostrivnica in Sv. Florjan) ter 62 strokovnih delavcev ter III. OŠ Rogaška Slatina, ki ima 58 učencev in 32 strokovnih delavcev.

Na tej šoli so tudi učenci sosednjih občin: Šmarje pri Jelšah, Rogatec, Kozje, Podčetrtek, Bistrica ob Sotli. Kot povsod drugod število učencev pri nas upada. Še bolj bi, če ne bi imeli priseljencev iz nekdanjih držav Jugoslavije, čedalje več pa tudi iz vojnih področij, kot je Ukrajina.

---

63 50. obletnica I. OŠ Rogaška Slatina (<https://www.iosrogaska.si/50-obletnica-i-os-rogaska-slatina/>, dostop 18.5.2024)

VIRI IN LITERATURA

Viri

Šolska kronika osnovne šole III. V Rogaški Slatini (1941-1958)

Šolska kronika osnovne šole I. v Rogaški Slatini (1898-1958)

Šolska kronika I (1982/1983-1993/94), II. OŠ Rogaška Slatina

Literatura

Ciperle, Jože in Vovko, Andrej. *Šolstvo na Slovenskem skozi stoletja*. Ljubljana: Slovenski šolski muzej, 1987.

Došler, Špela. »Zdravilišče Rogaška Slatina v krstnih matičnih knjigah župnije Sv. Križ (1860-1909)«. *Retrospektive*, 4/2-3 (2021).

Kladnik, Darinka. *Vsa slovenska mesta*. Ljubljana: ZIP - Zavod za intelektualno produkcijo, 2003.

Kovačič, Franc. Nadžupnija Sv. Križa pri Rogaški Slatini: zgodovinski podatki. Sv. Križ: Cerkveno društvo, 1914.

Kresal, France. »Zdraviliški turizem«, *Razvoj turizma v Sloveniji: zbornik referatov / 28. zborovanje slovenskih zgodovinarjev, Bled, 26.-28. 9. 1996*, ur. Rozman, Fran in Lazarevič, Žarko. Ljubljana: Zveza zgodovinskih društev Slovenije, 1996.

Leksikon občin kraljestev in dežel zastopanih v državnem zboru. Leksikon občin za Štajersko (IV.), C. kr. dvorna in drz. Tisk., 1905.

Mikša, Peter in Zorn, Matija. *Obsotelje - jugovzhodna meja nemškega rajha (1941-1945)*. V: Repe, Božo (ur.). *Okupacijske meje v Sloveniji 1941-1945*. 1. izd. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2020. Str. 93-117.

Mikša, Peter in Zorn, Matija. *Življenje ob meji : Rogaška Slatina in Obsotelje kot jugovzhodna meja nemškega rajha (1941-1945)*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2020.

Mlacović, Dušan. *Prava rogaška: rogaške mineralne vode skozi čas*. Celje: Cetus, 1995.

Okoliš, Stane. *Zgodovina šolstva na Slovenskem*. Ljubljana: Slovenski šolski muzej, 2009.

Režek, Adolf. *Rogaška Slatina : na starih slikah, fotografijah, zemljevidih, spomenikih in kozarcih*. Rogaška Slatina : Zdraviliški svet ali Celje: Celjski tisk, 1964.

Sajko, Simona. »Krajevna kulturna zgodovina Rogaške Slatine.« *Diplomsko delo*, Filozofska fakulteta UM, 2009

Soldat, Snježana. »Župnija Sv. Križ pri Rogaški Slatini med leti 1900–1950.« Diplomsko delo, Pedagoška fakulteta UM, 2006.

Vardjan, Franc. *Rogaška Slatina : sprehod skozi čas : (njene zgradbe in parki)*. Rogaška Slatina: Društvo prijateljev, 2004.

Spletni viri

50. obletnica I. OŠ Rogaška Slatina (<https://www.1osrogaska.si/50-obletnica-i-os-rogaska-slatina/>)

Šolski list Mešane državne osnovne šole Sv. Križ. <https://www.sistory.si/publication/23987>

Šolski list Šestrazredne državne mešane osnovne šole Rogaška Slatina <https://www.sistory.si/publication/23967>

Uradni list 33/1991 1441. 2. in 3. člen. <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/1991-01-1441/odlok-o-razdelitvi-viz-smarje-pri-jelsah-na-javne-zavode-in-ustanovitvi-javnih-zavodov-v-obcini-smarje-pri-jelsah>

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanje (ZOFVI). (1996). Uradni list Republike Slovenije, št. 12. <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/1996-01-0570/zakon-o-osnovni-soli-zosn>

POVZETEK

Začetki osnovnošolskega izobraževanja v Rogaški Slatini so pripadali cerkvi. Šola se je takrat imenovala Pri Svetem Križu. V vizitacijskem zapisniku goriškega nadškofa, ki je 22. julija 1760 obiskal farno cerkev Sv. Križ, sta med drugim omenjena tudi cerkovnik in učitelj. Leta 1805 je učitelj Jakob Skribe opustil pisarsko službo v rogaški graščini in s pomočjo župnika Stramcerja začel s poukom oziroma poučevanjem v šoli v Rogaški. V času (leta 1822), ko je bil v župniji nadžupnik Pintar, so postavili enonadstropno šolsko poslopje z dvema učilnicama. Leta 1876 so dozidali še eno nadstropje z dvema učilnicama in pouk v takšni šolski zgradbi je potekal vse do leta 1970, ko so zgradili OŠ Borisa Kidriča. Druga šola, v kateri so otroci pridobivali svoje znanje, je bila nemška Schulverain šola, sezidana leta 1888 (danes III. osnovna šola Rogaška Slatina). Ker so na najvišjem upravnem sodišču na Dunaju dosegli, da se šolski okoliš ne sme deliti, so nemško enorazredno šolo otvorili komaj leta 1898. Leta 1907 je dobila Državna osnovna šola Rogaška Slatina (drugo poimenovanje za prvotno nemško šolo) svoj šolski okoliš. Občinski ljudski odbor je leta 1957 sprejel sklep o ustanovitvi Osnovne šole Rogaška Slatina I in Osnovne šole Rogaška Slatina II. Leta 1970 je bila na novo zgrajena šola, locirana v Kidričevo ulico (kjer še danes stoji). Poimenovali so jo Osnovna šola Borisa Kidriča, le-to je kar 15 let obiskovala večina osnovnošolcev Rogaške Slatine in okolice. V porastu števila učencev pa so otroci morali spremeniti lokacijo, zgradba je bila namreč premajhna. Zato so imeli pouk od 1. do 4. razreda na lokaciji »stare« oz. »nemške« šole, na hribčku (danes III. OŠ). Zaradi prostorske stiske je prišlo v 80. letih do odločitve za gradnjo nove šole. Sezidana je bila nova OŠ Ratanski vas (danes II. OŠ); otvorili so jo leta 1985.

Kontakti avtorjev

Jan Ciglenečki, doc. dr.

Oddelek za filozofijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
Aškerčeva cesta 2, SI – 1000 Ljubljana, Slovenija
jan.ciglenecki@ff.uni-lj.si

Božidar Flajšman, asist. dr.

Oddelek za zgodovino, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
Aškerčeva cesta 22, SI – 1000 Ljubljana
bozidarjozef.flajsman@ff.uni-lj.si

Sara Hajdinac, mlada raziskovalka

Inštitut za zgodovinske študije, Znanstveno-raziskovalno središče
Koper
Garibaldijeva 1, SI – 6000 Koper, Slovenija
sara.hajdinac@zrs-kp.si

Fin Lucu Dražovič, dipl. filozof in zgodovinar

Koroška ulica 2, SI – 1000 Ljubljana
drazovic.lucu@gmail.com

Patrick Pirš, mag. prof. teh., učitelj tehnike in tehnologije

JVIZ I. OŠ Rogaška Slatina
Kidričeva ulica 24, SI – 3250 Rogaška Slatina
patrick.pirs@1osrogaska.si

Irena Selišnik, doc. dr.,

Oddelek za zgodovino, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
Aškerčeva cesta 2, SI – 1000 Ljubljana, Slovenija
Selisnik2@siol.net

Žiga Smolič, mladi raziskovalec

Oddelek za zgodovino, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
Aškerčeva cesta 2, SI – 1000 Ljubljana, Slovenija
ziga.smolic@ff.uni-lj.si

189

